

PR
OST
OR

Jenny Tinghui Zhangová

Pět Číňanů oběšených v Idahu

Přeložila
Zuzana Li

P R
O S T
O R

Jenny Tinghui Zhangová

**P R
O S T
O R**

Jenny Tinghui Zhangová

**Pět Číňanů
oběšených v Idahu**

přeložila Zuzana Li

Praha, 2022

**P R
O S T
O R**

Knihu finančně podpořilo Ministerstvo kultury ČR

MINISTERSTVO
KULTURY

© Jenny Tinghui Zhang 2022
Translation © Zuzana Li 2022
Czech edition © PROSTOR 2022
ISBN 978-80-7260-518-7

Mým rodičům

Část první

Zhifu, Čína

1882

Neunesou mě v zapadlé uličce. Nestane se to uprostřed noci. A neodehraje se to ani ve chvíli, kdy široko daleko není živáčka.

K mému únosu dojde, když je mi třináct. Stojím uprostřed rušného rybiho trhu na Pobřežní ulici v Zhifu a pozoruju tělnatou ženu, jak vrší bílé ryby tvaru pikových listů na hromadu. Žena dřepí s koleny v podpaží a přerovnává ryby tak, aby ty nejlepší ležely navrchu. Tucet rybářů kolem nás dělá přesně to samé. Ryby se mrskají v povislých sítích nad džbery, do nichž rybáři odchyťávají vodu kapající z rybích těl. Zem se i tak leskne, postříkaná rybami, které ještě nejsou mrtvé. Tu a tam se nějaká vyšvihne do vzduchu a zajiskří jako stříbrná petarda.

Je to tu cítit vlhkem a rybinou.

Kdosi vyvolává cosi o chňapalech. Čerství, tvrdí. Přímo z Pochajského zálivu. Hlas však přehluší jiný, hlasitější, zvucnější. Právě žraločí ploutve! Zlepší potenci i pleť, malého císaře nabijí energií!

Sloužícím, kteří přišli na trh nakoupit pro své pány, to zní jako hudba sfér. Těla se sunou za hlasem se žraločími ploutvemi v naději na povýšení, na postup, na přízeň. To vše bude záviset na kvalitě žraločích ploutví.

Kolem to hlučí a šumí, já však nepřestávám zírat na ženu, která stále rovná svou hromadu. Její ryby neleží v síti jako u ostatních, jsou vyskládané na plachtě. Jak je přerovnává, tu a tam se nějaká uvolní, sklouzne dolů ke kraji plachty a zůstane tam ležet, zranitelná a bez dozoru.

Hlad se mi opírá do břišních stěn. Bylo by snadné některou ukořistit. Stačí se v nestřežený okamžik přiblížit, popadnout kousek, který od ženy leží nejdál, a pelášit pryč. Sotva by se stihla za tu krátkou chvíli zvednout. Prsty nahmatám kousky stříbra v kalhotách a pak je nechám zapadnout zpátky do podšívky. Tyhle stříbrňáky by se měly šetřit, a ne vyhazovat

za nějakou nedomrlou rybu. Prostě si jednu nebo dvě vezmu, není to nic, co by si zítra hravě nevynahrádila. Oceán oplývá hojností.

Než se však odhodlám k činu, rybářka už mě má v merku. Okamžitě vidí, co jsem zač, vidí můj škrundající žaludek, to naléhání, které pohltí vše, čeho se dotkne. Tělo mě zrazuje, je jako věchýtek. Rybářka ve mně bezpečně poznává totéž, co v každém darebovi, který se odváží proklouznout na rybí trh, a než stihnu odvrátit pohled, už je tu a nade mnou visí její macaté tělo.

Co tu pohledáváš?

Mhouří oči. Rozmáchně se po mně rukama jako lopaty.

Před první ránou uhnu, ale hned tu jsou další dvě. Mazej! Mazej odsud, ječí. Bílé ryby čekají pokojně na hromadě za ní, blyskavé a jiskřící. Pořád je čas pár jich popadnout a utéct.

Jenže zbytek tržnice si nás už taky všimnul.

Viděl jsem ho tu už včera, mizeru, vykřikne kdosi. Chyť ho, vyprášíme mu kožich!

Rybáři okolo souhlasně ryčí. Jeden za druhým vylézají zpoza svých ryb a srocují se kolem mě a rybářky. Trčím tu moc dlouho, pomyslím si, zatímco se jejich ramena zaklesávají do sebe a smyčka se utahuje. Panu Wangovi budu mít co vysvětlovat, jestli se vůbec dostanu domů. Jestli si mě doma ještě nechá.

Chyť ho, křikne kdosi natěšeně. Žena se vrhá vpřed, ruce natažené. Její dásně mají barvu hniloby. Tváře rybářů za ní se nadouvají očekáváním. Zavřu oči a obrním se.

To, co čekám, však nepřichází. Místo toho mi na rameno dopadne ruka, teplá a sebejistá. Otevřu oči. Žena ztuhla, paže rozpažené. Rybáři dýchají jako jeden muž.

Kde se touláš? Hlas je medový a přichází shůry. Všude tě hledám.

Zvedám hlavu. Usmívá se na mě vysoký štíhlý muž se širokým čelem a vystouplou bradou. Je mladý, ale nese se s vážností staršího. Slýchávala jsem příběhy o nesmrtelných, kteří

sestoupili z nebes na zem, o dračích ochráncích, kteří na sebe vzali lidskou podobu, aby zachránili takové jako já.

Mrkne na mě.

Ty toho lumpa znáš? Rybářka supí. Paže jí teď visí podél těla, rudé a skvrnité.

Lumpa? Muž se zasměje. To není žádný lump. To je můj synovec.

Rybáři mručí a začínají se rozcházet, vrací se ke svým opuštěným rybám. Dnes z toho žádná zábava nekouká. Chňapalové, červení chňapalové, vykřikuje první hlas nanovo svou nabídku.

Rybářka ale příchozímu nevěří. Vidím to na ní. Hledí na něj, pak na mě, čeká, jestli neuhnu pohledem. Cosi ve stisku mužovy ruky, zřejmě ten klidný žár, mi říká, že pokud to udělám, nikdy odsud neodejdeme. Dál zírám rybářce do očí, ani nemrknu.

Jestli se ti něco nezdá, pokračuje ten muž, zajdi se přeptat mého otce, pana Enga.

V tu ránu, jako by vyslovil nějaké zaklínadlo, uhne žena pohledem jako první. Zamžikám jednou, dvakrát, třikrát, víčka mám zatuhlá.

Moc se omlouvám, bratře Engu, říká žena a uklání se. Je tu takové šero a z těch ryb se mi dělají mžítka před očima. Milostpánu Engovi pošlu svůj nejlepší kousek jako omluvu za to strašné nedorozumění.

Z rybího trhu odcházíme společně, já a ten vysoký mrkající neznámý. Ruku nechává na mém rameni, dokud nejsme venku na ulici. Je poledne a ostré slunce barví všechno do zelené a zlaté. Kolem nás prochází kupec, na provaze za sebou táhne prasnici, jejíž cecky se do kroku houpu jako zvony.

Kráčíme Přístavní ulicí cizineckým obchodním centrem Zhifu. Za střechami z pálených tašek a britským konzulátem se ke vzdáleným kopcům zvedají zelená pole. Hebký hluk pláže máme za zády, cítím táhlý výdech moře. Vzduch je prosycen solí. Všechno se na mě lepí a já se lepím na všechno.

Chodím sem často, protože tu vždycky něco najdu. Na místech, kudy se pohybují cizinci, nacházím kousky stříbra, vyšívané kapesníčky, ztracené rukavičky. Serepetičky, kterými si západáci zdobí svá těla. Dnešek mi vynesl dva stříbrňáky. Cinkají mi v kapse spolu se čtyřmi dalšími, které mám od pana Wanga, poctivě vydělané. Dnes si můžu gratulovat k bohatství.

Na denním světle si svého mrkacího dobrodince lépe prohlédnu. Je z něj cítit mamon, ale není oblečený jako jiní boháči, které tu vídám. Nemá na sobě dlouhý hedvábný changshan, ale bílou košili a pod bradou mu visí pruh nějaké lesklé látky. Těžký černý kabátek má rozevřený, ne zapnutý až ke krku, kalhoty mají úzké nohavice. Nejdivnější na něm jsou vlasy – žádný cop, ale krátce zastřižené a ulíznuté k hlavě.

Tak co, synovče? obrátí se na mě zachránce s úsměvem.

Já jsem holka, vypadne ze mě. Nemůžu si pomoci.

Zasměje se. Slunce odhalí dva žluté zuby. Vzpomenu si na příběhy, v nichž mužům vyrostly žluté zuby z kousků zlata. To přece vím, řekne. Ale ten tvůj klukovský převlek nám hrál v tomto případě do karet oběma.

Prohlédne si mě od hlavy k patě a oči mu šibalsky září. Máš hlad? Jsi tu sama? Kde máš rodinu?

Ano, řeknu mu, umírám hladu. Tolik bych chtěla, aby mi projevil své milosrdenství. Taky bych se ho chtěla na spoustu věcí zeptat: Kdo jsi? Odkud ses tu vzal? Kdo je milostpán Eng a proč ta rybářka tak rychle vycouvala, když jsi zmínil jeho jméno?

Všchno ti povím, řekne a položí mi opět ruku na rameno. Navrhne nudle – kousek odsud je skvělý podnik.

Něco mi říká, že bych tohle pozvání neměla brát na lehkou váhu. Přesto přikývnu a nabídnu mu plachý úsměv. Moje odpověď mu stačí. Vede mě dál od rybiho trhu, kráčíme spolu ulicí kolem pošty, tří dalších konzulátů a kostela. Kolemjdoucí po nás pokukují, než se hned zase odvrátí, krátce zaražení pohledem na tu prazvláštní dvojici, která vypadá jako otec se synem, ale jeden je oblečený jako člen královské rodiny

z divadelní hry, zatímco druhý pobledlý a ošuntělý pobuda. Za námi hučí oceán.

U každé nudlárně, kterou míváme, se ptám svého zachránce, jestli to je ona. U každé mi říká, ještě ne, synovče rozmilý, už tam budeme. Jdeme tak daleko, že už ani nevím, kde jsme, a než konečně dopochodujeme k cíli, bude mi už nějakou chvíli jasné, že na žádné nudle nikdy nedojdeme.

Je první jarní den.

2

Tohle je příběh zázračného kamene. Vyprávěla mi ho babička. Je to taky příběh o tom, jak jsem přišla ke svému jménu.

Na začátku příběhu opravuje bohyně Nüwa nebesa. Roztaví skálu a vytvaruje z ní šestatřicet tisíc pět set jedna stavebních kamenů, ale na opravu jich použije jen šestatřicet tisíc pět set, jeden přebývá.

Ten kámen se umí hýbat, jak se mu zlíbí, zvětšit se do rozměru chrámu, nebo naopak zmenšit do velikosti česnekové paličky. Jak by ne, vždyť ho přece stvořila bohyně. Ale že ho na nebeskou opravu nepoužili, potácí se od ničeho k ničemu, z jednoho dne do druhého, myslí si o sobě, že není dost dobrý, stydí se za svou neužitečnost.

Jednoho dne potká dva mnichy, taoistu a buddhistu. Magická moc kamene jim učaruje natolik, že se rozhodnou vzít ho s sebou na své putování. A tak se kámen dostane do světa pozemšťanů.

Ještě hodně vody uplyne, než se narodí chlapec s kouzelným nefritem v ústech. Povídá se o něm, že je reinkarnací onoho zázračného kamene.

Jak to bylo dál? Chlapec se zamiluje do své sestřenky Lin Daiyu, neduživé dívky, které umřela máma. Chlapcova rodina ale jejich lásce nepřeje a trvá na tom, že se chlapec ožení s bohatší a zdravím kypící sestřenkou jménem Xue Baochai. V den svatby zahalí nevěstu hustými závoji a chlapci namluví, že se pod nimi skrývá Lin Daiyu.

Když se Lin Daiyu o léčce dozví, stihne ji těžká choroba, padne na lože, plive krev. Umře. Chlapec o tom nemá nejmenší tušení a celý šťastný se žení v domnění, že teď už jej a jeho lásku nic na světě nerozdělí. Když zjistí, že ho podvedli, přijde o rozum.

Téměř o století později, v malé rybářské vísce, dočte mladá žena pod morušovníkem román a položí si ruku na břicho. *Daiyu*, pomyslí si.

Alespoň tak mi to vyprávěli.

Vždycky jsem své jméno nesnášela. Lin *Daiyu* byla slabá. Já taková nikdy nebudu, slibovala jsem si. Nechtěla jsem se utápět v melancholii, žárlivosti nebo zášti. Nikdy bych nedopustila, abych zemřela na zlomené srdce.

Dali mi jméno tragédky, stěžovala jsem si babičce.

Kdepak, drahá *Daiyu*, pojmenovali tě po básnířce.

Máma a táta se narodili v Zhifu, u oceánu. Ráda si představuji, jak je příboj něžně postrkoval jednoho k druhému, až si jednoho dne stanuli tváří v tvář – tak se potkali. Nevyhnutelně, na příkaz vod. Po svatbě si spolu otevřeli obchod s hedvábnými gobelíny, máma tkala a táta je prodával manželkám vládních úředníků a movitých obchodníků. Máma se vždy postarala, aby všechno, co utkala, ať to byl fénix, jeřáb nebo chryzantéma, vystupovalo z tkaniny. Fénix brázdil oblohu, jeřáb se prohýbal a chryzantémy kvetly. Svým umem vdechovala jemným tkaninám život. Nebylo divu, že vedli nejoblíbenější obchod s tapisériemi v celém Zhifu.

Pak, z důvodů, které mi rodiče nesdělili a mě nenapadlo se zeptat, se rodiče přestěhovali do rybářské vísky za městem. Máma se stěhovat nechtěla, tolik vím. Zhifu se plnilo cizinci, měnilo se z přímořského městečka v zalidněný přístav a ona chtěla, aby to maličké v jejím břiše chodilo do západních škol, kterých ve městě přibývalo. Během těhotenství jí napuchly prsty a ona nemohla vázat tenké hedvábné nitě na tkalcovském stavu, jen čekala, až se narodím. Když stěhováci naložili její stav a příze na povoz, ohlédla se, aby se ještě naposledy zadívala na svůj milovaný krámek.

Bylo pozdní léto, když táta, máma a babička přibyli do malé rybářské vísky šest dní cesty od Zhifu. Já tou dobou už v mámině břiše narostla z fazolky do velikosti malé pěsti. Na svět jsem přišla toho podzimu jako dítě venkova. Máma mi

prozradila, že když jsem jí konečně vyklouzla z břicha, představovala si, že pije slanou vodu, že jí stéká po těle až mně do pusy, to abych vždycky věděla, jak najít cestu k moři.

Očividně to zabralo. Naše vesnice ležela u řeky, která napájela oceán, a já se v těch raných letech často toulávala za černoocasými racky podél říčního břehu až k ústí, dokud jsem nedošla k oceánu. Objímala jsem okraj vod a vypočítávala veškerá bohatství, která voda skýtá: život, vzpomínky, dokonce zkázu. Máma mluvila o moři romanticky, táta s úctou, babička s obavami. Já nic z toho nepocítovala. Stála jsem s racky, čejkami a rybáky nad hlavou a uvědomovala si jen sebe, tu, která v sobě nic neměla, nic si nenesla a nic nenabízela. Byla jsem pouhý počátek.

Žili jsme v domě se třemi dvorci orientovanými k severu. Nebyli jsme bohatí, ale ani chudí. Táta dál obchodoval s tapisériemi, ačkoli jsme žili ve vesnici, kde si nikdo z místních nemohl máminy umělecké výtvary dovolit. Přesto se obchodu dařilo, zdálo se, že víc než kdy jindy. V našem domě se často zastavovali císařští úředníci cestou do Zhifu, kam jezdili vyřizovat státní záležitosti, nebo po cestě zpátky, někdy si jen odpočinuli, jindy nakoupili dárky manželkám a konkubínám, které na ně doma čekaly. Stačil jediný pohled na máminy růžové pivoňky, stříbrné bažanty nebo zlaté draky – ti byli určeni pouze pro nejvyšší postavené – a každý hned podlehl jejich kouzlu. Pamatuju si, že rodiče měli několik stálých zákazníků: hřmotného muže s mnoha bradami, velkého bratra, který měl jednu nohu kratší, nebo strýce, který mi chtěl při každé návštěvě ukázat svůj meč.

A byli tu i jiní, muži a občas i ženy, přicházeli k nám a mluvili s rodiči tlumenými hlasy. Tito návštěvníci nenosili róby císařského dvora, ale obyčejné černé shanku, vypadali spíš jako bratři a sestry z kostela než jako vládní úředníci.

Odcházeli s gobelíny a já přemítala, jestli je rodiče věnují na charitu. Jeden muž mi vždycky nosil bonbóny. Na jeho návštěvy jsem se těšila nejvíc. Jednoho rána jsem ho ke své

radosti zastihla v naší jídelně, jak se naklání nad rýžovou kaší a nakládanou ředkvi.

Cesta tam k nám je dlouhá, maličká, řekl mi, když mi z tváře vyčetl překvapení. Tvoji rodiče jsou velmi štedří.

Není žádný důvod, abys s ní mluvil, houkla babička z kuchyně.

Omluvil se, ale když se babička nedívala, podal mi přes stůl další bonbón, tajemství jen mezi námi.

Zřejmě kvůli tomuto setkání mě babička začala brát do zahrady, kdykoli jsme měli návštěvu. V Zhifu neměla kde pěstovat všechny odrůdy zeleniny a druhy bylin, které chtěla, ale tady měla půdy habaděj a všechna mohla být její. Na volném plácku za domem nakypřila zeminu a hustě ji naplnila semeny. Než jsem vyrostla natolik, abych viděla z okna, snědla jsem už tolik zelených paprik a drcené máty, že by to jednomu vystačilo na celý život, přestože jsem tehdy ani netušila, jak se jim říká.

V té zahradě jsem se naučila pečovat o vše živé. Mátlo mě, že něco může být nazýváno živým, a přitom se tak pomalu probouzet k životu. Chtěla jsem všechno hned, aby se z poupátka vylíhlo zralé ovoce nejlépe za jediný den. Ale babička mě chtěla na zahradě naučit spoustu věcí, které neměly se zahradničením co do činění, a trpělivost byla jednou z nich. Pěstovaly jsme chlupatý ženšen, tuříny, které vypadaly jako bílé pantofle, a okurky s vráscitou slupkou. Na slunce jsme vysazovaly zelené papričky a na dřevěných tyčkách sušily fazole, jejichž těla se jako dlouhé prsty natahovala bezvládně k zemi. Rajčata byla citlivá a žádostivá péče, těm jsme se věnovaly hodně, laskaly jsme jim žlutozelené slupky napjaté záhadnou energií.

Byliny mě pro své ozdravné účinky zajímaly víc. Měly jsme keříky mahuangu s tvrdými větvemi a semínky, která vypadala jako rudé lucerničky, taky huanglian, který se užíval jako barvivo a na zažívání. Pěstovaly jsme chaihu, prazvláštní rostlinu se stonkem, který se proplétal listy jako ocas papírového draka, ta byla proti onemocnění jater. Nejšťapatější byla huangqi, rostlinka s chlupatými stonky a drobnými žlutými

kvítky. Tyhle rostliny byly pro babičku na pěstování nejnáročnější, protože neměly rády naši vlhkou půdu a semena se musela třít na drsném kameni a máčet přes noc. O huangqi obchodníci a sousedi, kteří u babičky nakupovali, vždycky hodně stáli. Drtili sušené kořeny na prášek a brali je se ženšenem na posílení vitality. Všemocná bylina, tak jí říkali.

Jednou z tebe bude skutečná znalkyně, říkávala mi máma. Byla drobná a štíhlá s pletí barvy mléka, kromě jejích rukou, ty na sobě měly jemné červené tečky. Když jsem byla mnohem menší, brala si mě na klín a nechávala mě pozorovat, jak protahuje hedvábnou přízi a počesává ji dolů dráčkem, jako když se kartáčuje kuň. V deseti jsem byla konečně dost stará na to, abych jí pomáhala s důležitějšími pracemi, například vařit hedvábí, aby změklo.

To máma mě naučila zručnosti. Naučila mě, jak nakrájet brambory na nudličky a jak poskládat papír do vějíře. Práce na zahradě zanechávala na mých dlaních mozoly, ale máma mi je měkčila kamenem, dokud nebyla kůže zase měkká, abych mohla dělat jemnou práci. I kdybys měla ruce hrubé sebevíc, říkala mi, tvé dobré srdce ti dodává jemnost.

Máma mě učila, jak používat ruce, a táta zase, jak používat hlavu. V tichých chvílích mě překvapoval otázkami, které mě znepokojovaly a zaměstnávaly mou mysl. Jaký je rozdíl mezi dítětem a dospělým, zeptal se mě na mé jedenácté narozeniny. Jednou, když jsem nedojedla večeři, se mě zeptal, aniž na mě pohlédl, kolik zrněk rýže je potřeba, aby nasýtila vesnici. Jindy, když jsem běžela trávou bosa a přišla domů s brekem a trnem v patě, mi položil otázku: Kdy cítí otec největší bolest? Sledoval mě vědoucím, zvědavým pohledem, jako by ve mně viděl kořínek, který je hotov vyrazit a vypučet.

To jsou mé oblíbené vzpomínky na domov – všichni o mě pečovali, milovali mě a svou lásku mi dávali najevo vším, co mě učili. Vesnice mohla zmizet a náš dům mohl vzít vítr, ale dokud budu mít mámu, tátu a babičku, věděla jsem, že dokážu cokoliv – my čtyři, schopní a silní a spojení láskou.

V tišších chvílích mě máma zase brala na klín a do vlasů mi zaplétala stuhu. Začalo to prostě, jen jedním nebo dvěma cůpky, ale jak jsem rostla, přidávala zlato, korálky, štrápece a květiny. Na svou hlavu jsem začínala pohlížet jako na odraz máminy náklonnosti. Čím pracnější účes, tím větší láska.

Kdybychom žili v Zhifu, říkala mi, zatímco mi rovnala stuhu ve vlasech, měla bys pro svá mnohá nadání tolik nápadníků, že bys nevěděla, co s nimi. Tak mluvila pořád, snila o tom, jak bychom si žili, kdybychom zůstali. Slyšela jsem ji mluvit o Zhifu s něhou a láskou, ale pro mě to město zůstalo zastřeným snem, ke kterému jsem neměla přístup.

Kdybychom žili v Zhifu, pomyslela jsem si, měla bych kůstky v nohou polámané a chodidla svázaná. Věděla jsem, co dělají holčičkám ve městě. Být paní domu znamenalo mít nohy nadobro zdeformované, provdat se za majetného muže, rodit mu děti a pak stárnout s nohama, jejichž klenba se bortí a vysychá, až jsou z nich praskající hrudky. O takovou budoucnost jsem nestála. Ambiciózní rodiny lámaly svým dcerám klenby, když jim bylo pět, i u nás na vsi, pět let je na to nejlepší věk. Kostí nebyly ještě dost pevné, zato holky byly už dost staré na to, aby vydržely bolest. Tak z nich vyrostou ženy s drobnýma nožkama, ideální manželky nebo konkubíny bohatých měšťanů. Kdykoli se to stalo mé kamarádce, dlouhé dny jsem ji nevidala, a i když jsem se za ní zastavila, nevydržela jsem u ní dlouho, ten rozklad kůže a kostí byl nesnesitelný. Nakonec se z toho rozkladu stala brambora a z té pak kopyto, takže když jsme si pak hrály venku, kamarádky už nemohly běhat a skákat a poletovat, místo toho seděly se svázanýma nožkama ležícima mrtvolně v prachu a čekaly na den, kdy je jejich rodiče prodají.

Moji rodiče mi nohy nesvázali, možná se báli, že bych to nepřežila, možná neměli v úmyslu ještě někdy opustit rybářskou ves. Byla jsem za to ráda. Netoužila jsem se stát hračkou městského muže. Snila jsem o tom, že budu rybářkou a po zbytek svých dnů budu žít na lodi, hrdá na své velké

nohy, kterými budu udržovat rovnováhu, až budou do přídě narážet vlny.

Pak, když mi bylo dvanáct, moji rodiče zmizeli. Prázdňá kuchyň, temná ložnice, netknutá postel, tátova kancelář odemčená a dveře doširoka otevřené, papíry rozházené po zemi. Mámin opuštěný stav. To ráno bylo jako každé jiné, jen s tím rozdílem, že rodiče byli pryč a navečer se nevrátili, ani další večer a ani ten následující.

Čekala jsem na schodech před domem, pak v místnosti, kde máma tkala, pak v kuchyni, kterou jsem obcházela kolem dokola, dokud mi neumdlévaly nohy. Babička za mnou chodila a domlouvala mi, abych něco snědla, napila se, šla se vyspat, odpočinout si, cokoliv. Musíš mi říct, kam odjeli, kvílela jsem. Co mohla dělat? Alespoň mi do dlaní vtiskla hrnek s čajem a promasírovala mi šiji.

Čekala jsem s hlavou skloněnou. Tři noci jsem nespala.

Čtvrtý den ráno se na prahu objevili dva muži v šatech s vyšitými draky. Prohnali se domem, draci se svíjeli a vířili, zatímco oni dusali, převraceli hrnce a rozřezávali nám polštáře. Rozbili mámin tkalcovský stav, přestože museli vidět, že se v něm nemůže nic skrývat. Všimla jsem si, jak sousedi vykukují z oken, oči rozšířené strachy.

Víme, že tu bydlí, uhodil na nás dračí muž. Víte, jaký je trest za ukrývání zločinců?

Nikdo kromě nás tady není, protestovala babička zas a znovu. Můj syn a jeho žena před lety zemřeli. Všechno schváttil oheň!

Pak muži obrátili svou pozornost ke mně, brousili si teď zuby na mě. Ten, který nás vyslychal, ke mně přistoupil. Nemohla jsem přestat zírat na draka na jeho rukávu. Byl čerVENOZLATÝ, měl černé oko a jazyk jako bič v letu.

Poslouchej, řekl. Znáš tvého otce. Musíš nám okamžitě říct, kde je.

Jeho hlas nezněl hrozivě, spíš klidně a vyrovnaně. Myslela jsem v tu chvíli na všechny, kteří prošli naším domem. Taky znali tátu. Mohli by nám říct, kde je. Vzpomněla jsem si na muže v jídelně, který mi dával bonbóny. Můžeme začít u něj.

Otevřela jsem pusou, abych jim pověděla, co vím. Ale ať už to bylo čímsi ve mně, nebo vůlí nesmrtelného, žádný zvuk ze mě nevyšel. Když jsem se nadechla ke slovu, jako by mi jakási ruka sevřela hrdlo. Ve snaze něco ze sebe vypravit jsem zavrtěla hlavou.

Tohle k ničemu nevede, řekl druhý muž svému společníkovi. Bláznivá ženská a němý skrček. Víš určitě, že jsme tu správně?

První muž neodpověděl. Chvíli na mě upřeně hleděl a pak druhému pokynul. Otočili se a vyšli ven. Císařské róby zajiskřily ve slunci a já se dívala, jak draci odlétají pryč.

Nikdy s nikým o svých rodičích nemluv, řekla mi babička, když odešli. Ode dneška musíme dělat, jako bychom se s nimi už nikdy neměly vidět. Bude to tak lepší pro všechny.

Já ji ale poslouchat nechtěla. Věřila jsem, že se táta s mámou vrátí. Ustlala jsem jim postel a poskládala oblečení. Do vlasů jsem si vetkala stuhu tím nejpracnějším způsobem, o kterém jsem věděla, že by se mámě líbil. Dokonce jsem se pokusila opravit její stav, slepit ho kličem, který jsem našla u táty v pracovně. Budu tu čekat, dokud se nevrátí, a oni budou rádi, že mě vidí. A tak to šlo celý den a každý další.

Když přišel podzim a rodiče byli pryč už tři měsíce, vzpomněla jsem si na dívku, s níž jsem sdílela jméno. Lin Daiyu v příběhu umře maminka, když je ještě malá, a táta brzy nato. Přemýšlela jsem, jestli za to náhodou nemůže moje jméno, že mi máma s tátou zmizeli. Co když moji rodiče odešli, protože Daiyu se to prostě takhle mělo stát?

Jestli budeš takhle uvažovat, řekla mi babička, je pravděpodobné, že se to tak opravdu vyplní.

Jako by se to už nevyplnilo, řekla jsem. Tenkrát jsem Lin Daiyu nenáviděla víc než kdy jindy.

To jaro přišlo psaní, odesílatel neznámý: rodiče zatkli.

Každým dnem, řekla babička a zapálila dopis, můžou tu být každým dnem, je jen otázkou času, kdy si ti, co zatkli tátu a mámu, přijdou i pro tebe.

Nechápala jsem to a babička mi nic nevysvětlila. Oblékla mě do chlapeckých šatů a dala mi prošívaný kabátek. Oholila mi hlavu. Dívala jsem se, jak prameny černých vlasů padají k zemi, a snažila se neplakat. Myslela jsem na mámu a na to, že už nebudu mít vlasy, které by mohla vískat, až se vrátí. Pojedeš do Zhifu, řekla mi babička, zatímco vycpávala vatou černé pánské boty, aby mi seděly. Zmizíš ve městě. Jsi šikovná, najdeš si poctivou práci.

A co budeš dělat ty, babi? zeptala jsem se.

To, co vždycky, řekla. Budu pěstovat byliny, které lidi léčí. Staré bláznivé ženské, jako jsem já, nemůžou nijak uškodit. To ty jim budeš dělat těžkou hlavu.

Uprostřed noci přistavil soused Hu povoz. Vyšplhala jsem se dozadu s uzlíčkem, v němž jsem měla zabalené šaty, mantou a pár mincí, které nám zbyly po rodičích. Babička mi chtěla dát víc, ale já sevřela ruce v pěst a přitiskla si kapsy k tělu. Bude ty peníze potřebovat, až se vrátí muži v dračích rouchách.

Nepiš mi, řekla a na holou hlavu mi nasadila čepici. Už teď se mi po vlasech stýskalo, chybělo mi to teplo na šíji. Stále byla tuhá zima a já se v nočním vánku třásla. Dopisy by zachytili. Budeme spolu mluvit, když bude pršet.

A co když tam, kam jedu, pršet nebude? To spolu budeme moct mluvit jen jednou za čas.

Tak to taky má být, řekla. Jinak by mi srdce pukalo pořád znovu a znovu.

Zeptala jsem se jí, jestli ji ještě někdy uvidím. Plakala jsem. Měla jsem starší kamarádky, které poslali pryč, když byly

malé, aby rodině ulehčili o hladový krk. Nikdy mě nenapadlo, že se to stane i mně. Ale rodiče byli pryč a já ležela v sousedově povoze zachumlaná do prošivaného kabátku s vědomím, že můj život právě nabírá nový směr a spěje k něčemu mnohem horšímu. Dny her v příkopu za vsí byly nenávratně ty tam. Už nikdy nebudu s babičkou v oranžovém slunci slévat čaj. Nikdy neuvidím své kamarádky. Už nikdy nebudu spát ve své posteli. Z našeho domova zůstala jen skořápka. Nebudu tu, až letos na zahradě vyraší první papričky ani až budou zralé na první ochutnání – hořkosladké, chladné, nevyhlášené. Pomyšlení na papričky ve mně z nějakého zvláštního důvodu protrhlo hráz a mé vzlyky přerostly ve kvílení.

Babička mi položila dlaně na oči, jako by jimi mohla zaplašit ten nezadržitelný příval slz. Pak mě přikryla plachtou.

Až bude bezpečné se vrátit, řekla mi, poznáš to.

Ve tmě jsem neviděla, jestli taky pláče, ale hlas měla přiškrčený.

Zatímco mě povoz odvážel do neznáma, tiskla jsem k sobě uzlíček s šaty a nadýchanými mantou, které byly ještě teplé, a snažila si vrýt do paměti tváře rodičů a babičky, obraz domova. Vějířky v koutcích tátových očí, když se usmál. Teplé místo mezi máminými vlasy a zátylkem. Konejšivé světlo linoucí se z pokoje rodičů, když mě v noci probudil zlý sen. Ty obrazy se mi střídaly před očima jako modlitební korálky, kterých jsem se mohla zachytit a držet. Nikdy nezapomenu, opakovala jsem si.

Povoz najel na kámen, zakymácel se a plachta se mi svezla z hlavy. Objevila se noční obloha bez hvězd. Zvedla jsem hlavu, abych se ještě jednou podívala na náš dům. Babiččina postava se zdála v té tmě shrbená a křehká. Napadlo mě, že jsem ji ještě nikdy neviděla z takové dálky.

Kdo jí pomůže se zahradou? Prošivaný kabátek, který jsem měla na sobě, byl její. Bude mít na příští zimu dost teplého oblečení? Měla jsem někomu říct, aby za ní občas zašel a dohlédl na ni. Můj obličej se opět utápěl v slzách. Dívala jsem se, jak se babička zmenšuje, dokud ji nepohltila tma,

dokud jsem si mohla už jen představovat, že pořád stojí před domem, dívá se a čeká, nehýbe se z místa, dokud si nebude jistá, že jsme odjeli. Modlila jsem se, aby brzy zapršelo.

3

Toto je příběh dívky, která přijela do Zhifu na koňském povozu.

Cesta trvala šest dní. Ležela jsem vzadu na sousedově povozu, klimbala jsem a probouzela se ze spánku, uždibovala mantou z uzlíčku a nepřestávala přemýšlet.

Budu se muset stát někým novým. Už nemůžu být Daiyu, musím být někdo jiný, někdo, koho si se mnou nikdo nespojí. Budu Feng, chlapec – tak to bude bezpečnější. Chlapec bez domova, bez rodiny, bez minulosti. A bez babičky.

Pátý den se přihnal déšť. Osa kola se zlomila a povoz se i se mnou převrátil. Soused klečel u vozu, láteřil a spravoval polámanou osu. Když jsem se ocitla zpátky pod plachtou a zabláčené šaty se mi lepily na kůži, naslouchala jsem dešti, který bubnoval na dřevo, usmívala se a myslela na babičku. Tvé Daiyu se stýská, zašeptala jsem. Zavřela jsem oči a představovala si, co mi na to řekne.

Šestáho dne jsem se probudila s jasným sluncem na čele a vůní oceánu. Měla jsem pocit, jako bychom nikdy neopustili naši rybářskou vísku, ale pocit důvěrné blízkosti dlouho nevydržel. Soused odhrnul plachtu a pomohl mi z vozu. Stáli jsme v jakési uličce. Kolem nás to řinčelo dialekty, které jsem nikdy dřív neslyšela. Hodně štěstí, řekl a vlažně mě poplácal po zádech. Babičce řeknu, že jsi dobře dojela. Viděla jsem, jak se na mě dívá s beznadějí, jako by očekával, že už mě živou nikdy nespatří. Snažila jsem se, aby na mně nebylo znát, že to vidím, poklonila jsem se mu a poděkovala mu za pomoc. Soused se vrátil k povozu a vymanévroval ho z uličky.

Feng, chlapec zrozený z větru, řekla jsem si.

Fajn. Do toho.

Dobrý den! zavolala jsem do vývařovny knedličků. Jsem Feng a chtěl bych u vás pracovat.

Proč bych tě měl najímat? ušklíbl se kuchař. Abys mi mohl ve spánku podříznout hrdlo a okrást mě o peníze?

Dobrý den! křikla jsem do krámku s gobelíny. Jsem Feng a o tkaní na stavu něco málo vím.

Ať už tě tu nevidím, odplivl si majitel krámku. Pro lum-pa jako ty tu místo není.

To samé se odehrálo, když jsem se zastavila v kavárnách, čajovnách nebo obchůdcích s kořením. Potřebovala bych se pořádně umýt, obléct čisté šaty a obout se do bot, které nebudou na hony cítit blátivou stokou. Ve svém přestrojení jsem vypadala úplně jako děti ulice, které brázdily město a budily zdání, že hlad je to jediné, co je drží při životě. Viděla jsem, jak mizí v obchodech, a když z nich vyběhají, kapsy se jim nadouvají kradeným zbožím. Nebýt obezřetných majitelů, kteří je vyháněli košťaty, dočista by město vyplundrovaly. Ti samí majitelé však odháněli i mě, aniž by si vyslechli, co mám na srdci.

Snažila jsem se rozpomenout, co všechno mi rodiče o Zhifu vyprávěli. Věděla jsem, že jak se z města stával jeden z největších přístavů v Číně, postupem času se v něm usadilo plno cizinců. Rozkládalo se na břehu oceánu, lodě přivázely náklady bavlny a železa a odjížděly se sójovým olejem a skleněnými nudlemi. Ulice se pyšnily zářivými průčelími obchodů se zbožím, které by uspokojilo každý vrtoch a potřebu. V jednom jste si mohli koupit víno, v druhém vyzkoušet prvotřídní klobouky všech barev a textur. Hned vedle se tísnil krámk s bylinami a léčivy, který voněl zázvorem a hlínou. Chvilí jsem nasávala vůně a vzpomínala na babiččinu zahradu, než dívka za pultem popadla koště. Nad obchody se táhlo další patro, vypadalo jako byty a kanceláře, některé s malou terasou, která se otevírala nad ulicí. Ještě nikdy jsem neviděla tolik domů a tak málo oblohy.

Poprvé v životě jsem viděla cizince. Waiguoren, jak jim říkali rodiče. Plnili obchody svými sebevědomými, rozložitými

těly a kůží, která vypadala vydrhnutá do syrova. Dosud jsem neměla ponětí, že vlasy můžou být jiné než černé, ale tihle cizinci měli na hlavách bláto, santalové dřevo, vybledlou kůži a slámu. Viděla jsem dokonce jednoho s vlasy barvy mrkve. Nemohla jsem od něj odtrhnout zrak, uhnula jsem pohledem, až když si mě všiml.

Povlávala jsem těmi roztodivnými ulicemi, nesena zvuky města; prodavači vyvolávali, hudba hrála, neznámá slova splývala ze rtů, které vypadaly jinak než ty moje. S nadějí v očích jsem vcházela do dveří, ale všude to bylo stejné: Pro takové jako ty práci nemáme.

Když padla tma, zalezla jsem si pod opuštěný dvoukólák na ovoce, břicho plné otlučených jablek a hrušek, to jediné jsem si mohla dovolit za peníze, které jsem měla od babičky. Nebyla taková zima jako předchozí noc. Zachumlala jsem se do prošívaneého kabátku a zdál se mi sen, ve kterém k nám znovu přišli ti dva muži a odvedli si babičku.

Další den přinesl znovu to samé. Dostala jsem se do obchodní čtvrti, kde ulice lemovaly budovy prazvláštních tvarů, s okny někdy hranatými, jindy prohnutými do oblouku, další vypadaly jako květiny uzavřené v křivolakých kovových mřížích. Procházela jsem kolem mezinárodní pošty z šedých cihel, která měla okna jako boty s kulatou špičkou. Když jsem nakukovala dovnitř, objevil se muž se lněnými vlasy. Mluvil sám k sobě a knír se mu pohyboval jako sval spolu se rty. Jestlipak by se nade mnou cizinci smilovali, blesklo mi hlavou. Nabídli by mi přístřeší, jídlo, práci? Ale sotva mě to napadlo, ten muž si mě všiml a vykročil směrem ke mně. Uprchla jsem dřív, než se mohl přiblížit, vyděšená touhou, která mu koukala z očí.

Co si počnu? Kéž by mi bývala babička dala před odjezdem víc rad. Kéž by mi rodiče bývali o Zhifu pověděli víc, kéž bych si víc pamatovala. Nejvíc ze všeho jsem si ale přála, aby se nic z toho nikdy nestalo, abychom mohli být zase rodina, jakou jsme bývali, když Zhifu bylo jen příběhem a práce na zahrádce mou jedinou starostí.

Měla jsem vztek? Hrozný. Zlobila jsem se na své rodiče, že mě opustili, na babičku, že mě poslala pryč a nejela se mnou, na ty muže, kteří ohrozili náš vzácný domov a rozbili ho. Tenhle nový život, ve kterém bezcílně bloumám ulicemi, jsem nechtěla. Snila jsem o tom, že jednou převezmu obchod svých rodičů, že budu vytvářet vlastní jemné a krásné gobelíny. V oceánu budu lovit ryby, směňovat je s rodinami známých za mouku a cukr a mořské řasy. Nikdy nebudeme mít hlad a naše rodina přečká všechny doby, říše, třeba i smrt.

Když se pátého dne snesl soumrak, měla jsem toho v nohách tolik, že mě paty bolely, jako by mi je kamenovali. Před očima se mi dělaly mžitky, tělo jsem měla beztížné, ocitla jsem se v mlze a nepamatovala jsem si, kterými ulicemi jsem už klopytala. Umřu hladu dřív, než si najdu práci, napadlo mě. Stalo se ze mě smítko, kterého se zmocnil vítr a unášel je neznámo kam, a nikoho to nezajímalo, nikdo si mě nevšímal. Hlavou se mi honily divoké myšlenky. Co když jsem už dočista zmizela z povrchu zemského? Co se stane, když se tělo požívá zevnitř, kam ho to nakonec dovede?

Snila jsem o babiččiných baozi, těch nadýchaných knedličkách napěchovaných masem a pažitkou nebo krevetami a cuketou. Nejradši jsem je měla přímo z pařáku, to jsem se zakousla a vroucí šťáva mi spalovala jazyk. Když jsem zavřela oči, úplně jsem cítila tu vůni – ten slaný žár, hladkou hebkost na povrchu těstíčka s příslibem chutí, které čekají uvnitř.

Ale tohle nebyla moje představivost. Skutečně jsem je cítila. Otevřela jsem oči a svět opět ožil. Tam nalevo, jen pár kroků přede mnou, stála vývařovna knedlíčků. Zapotácela jsem se vpřed, ale hned jsem se zarazila. Prodavač zametal a uvnitř bylo zhasnuto. Měli zavřeno.

Hlad, který mě předtím uvrhl do mrákot, mě z nich teď táhl ven. Pustila jsem se podél vývařovny boční uličkou, která mě vyplivla ve špinavém průchodu páchnoucím přezrálými pomeranči. Cítila jsem, jak mi žaludek pulsuje v rytmu srdce.

Tam jsem se zastavila a čekala.

Přišel, věděla jsem, že přijde. Když prodavač skončil se zametáním, vyšel s podnosem nepovedených knedlíčků zadním vchodem a vysypal je na hromadu smetí. Zapadl zpátky a zamkl za sebou dveře. Rozhlédla jsem se. Snášela se noc a v průchodu nikdo jiný nebyl.

Se slinou na jazyku jsem se vrhla vpřed. Knedlíčky ležely na hromadě špinavých hadrů, perleťové, vyboulené. Byla jsem tak vyhladovělá, že mě zápach hnijícího ovoce a stoky nemohl odradit. Lačně jsem si je všechny cpala do kalhot. Tu noc jsem spala na schodech kostela a v břiše mi šťastně bobtnaly plněné kynuté knedlíčky.

Babička má pravdu – jsem šikovná. Zručnost jsem dostala do vínku od mámy. Když jsem se ráno probudila s jasnější hlavou a upokojeným žaludkem, spočítala jsem si na prstech, co všechno svedu.

Uměla jsem balit nádivku do knedlíčků a do řasení vtiskovat okvětní lístky. Uměla jsem nožikem loupat jablka, odštipovat konečky zelených fazolek tak, aby se neztratila téměř žádná dužina. Moje prsty mě udrží při životě. Potřebovala jsem jedině: aby mi někdo dal šanci.

Znovu jsem se pustila do obíhání krámků, vyprovázena vřeštěním majitelů: Zmiz mi z očí! Padej! Ať už tě tu nevidím!

Mám šikovné prsty, snažila jsem se obměkčit prodavačku v obchůdku, kde se dělaly domácí, ručně tahané nudle, při svém sedmém, osmém nebo snad už devátém pokusu. S mámou jsem tkal na stavu, prstíky mám na nudle jako dělané.

Seš pěkněj hubeňour, drobek i na kluka z ulice, poznamenala nudlářka, zatímco si to moje tělo jako stín prohlížela od hlavy k patě. Je ti jasné, že takové hladové štěně, jako seš ty, si k sobě nikdo nevezme? Důvěru si získáš, až když se naučíš disciplíně.

Byla hodnější než druzí. Nevzala na mě koště, nehrozila mi, že mě přetáhne.

Víc pro tebe nemůžu udělat, řekla a ukázala na dveře.

Říkala mi, ať jdu. Uklonila jsem se jí na znamení díků a otočila se k odchodu.

Ne tak rychle, zavolala za mnou, když jsem vycházela na ulici. Vidíš, co ti ukazuju? Tam na dveřích? Vidíš to?

Viděla jsem. Na první pohled jsem si pomyslela, že to je obrázek stromu, tahty tuše byly dlouhé a pevné jako kořeny, které se zapustily do papíru a zmocnily se ho. Zblízka jsem ale zjistila, že to není strom, nýbrž znak, který jsem nepoznávala. Vypadal úplně jinak než všechny znaky, které jsem

kdy viděla – temná a odvážná tuš, čáry a háčky a bodové tahy plné přesně v těch správných místech, dokonale vyvážený znak. Přestože jsem o znaku ani o tom, kdo ho napsal, nevěděla nic, najednou se ve mně jako zázrakem rozhostil pokoj a klid. Kresba se do mě vlila a naplnila mě harmonií.

To jsem dostala darem, řekla mi nudlářka. Slyšela jsem, že by se panu umělci nějaká výpomoc hodila.

S nadějí, že její dobrá vůle ještě chvilku vytrvá, jsem se zeptala, kde pana umělce najdu.

Uhladila si zástěru a rozhlédla se, jestli mezitím nikdo nevešel do krámu. Nikdo. Mám dcerku tvého věku, řekla. To proto jsem tě nevykopla na ulici hned. Hledej červený dům se střechou arašídové barvy. Víc ti neřeknu. Osud rozhodne, jestli ho máš najít.

Byl to první záchvěv naděje, který jsem si od příjezdu do Zhifu pustila k tělu. Vyběhla jsem z nudlářny a málem vrazila do chlapíka, který nesl bedýnku kuřat.

Červená budova se střechou arašídové barvy, vyjekla jsem otázku.

Padej, než ti nabiju, houkl na mě.

Pokud je ten muž, kterého hledám, skutečný umělec, přesně vím, kam se jít zeptat. Vyhnula jsem se chlápkově botě a vyrazila ke krámku s gobelíny, kde jsem žadonila o práci první den.

Majitel jako by mě očekával. Rozpráhl paže, připraven vyrazit mi z rukou každou vzácnost, kterou bych se pokusila ukrást.

Říkal jsem ti, že žebráky tu nechceme, houkl na mě. Rukávy jeho changshanu se zatřepetaly jako perutě, vypadal jako obrovský pták.

Prosím, zajíkala jsem se, sotva jsem popadala dech, můžete mi říct, kde najdu červený dům se střechou arašídové barvy? Takový, v jakém by mohl žít kaligraf?

Majitel se na mě podíval nechápavě a podezíravě.

Na co to potřebuješ vědět? Chceš okrást dobrého člověka o jeho umění?

Kdepak, ujišťovala jsem ho. Najednou mě dostihla vzpomínka na mámu. Gobelíny mi ji přitáhly prudce a bolestně. Opět jsem se ocitla u ní v pokoji, seděla jí na klíně, dívala se, jak jí po stavu tančí ruce s nehty drobnými jako perličky, a na zádech jsem cítila teplo její hrudi a ty skvostné vibrace jejího broukání – ukolébavky.

Hej! Co to děláš? Udivený hlas majitele krámků mě vytrhl ze vzpomínek. Proč brečíš?

Opravdu. Aniž jsem si to uvědomila, měla jsem líce mokré a brada se mi chvěla. Plnou vahou na mě dolehla tíha uplynulých dnů a já se pod ní propadala do středu země. Nic z toho jsem nechtěla.

Promiňte, pane, omlouvala jsem se a stírala si slzy dlaní. Znal jsem někoho, kdo tkal tapisérie krásné jako jsou ty vaše, akorát že měly na sobě květy, ptáky a někdy i draky.

Moje slova ho, zdá se, obměkčila. Znals někoho, opakoval po mně udiveně, kdo tkal tapisérie? Tady, v Zhifu? Jak se jmenoval? Znáš ho?

Kdepak, zavrtěla jsem hlavou. Ty lidi nemůžete znát, zřejmě je ani nikdy nepoznáte, zmizeli, není to tak dávno. Ale naučili mě spoustu věcí, to díky nim mám šikovné ruce. A proto jsem tady, pane. Hledám práci, ale musím se nejdřív naučit disciplíně. Hledám místo, kde bych mohl své šikovné ruce uplatnit. Víte, kde je červený dům se střechou arašídové barvy? Povězte mi to a já odejdu a už vás nikdy nebudu obtěžovat, naučím se disciplíně a nezklamů vaši důvěru, to vám, pane, slibuju.

Začínalo se stmívat. Sledovala jsem, jak má slova zapůsobí, čekala na ránu, která mě navěky vykáže z jeho obchodu. Vteřiny mezi námi bobtnaly.

Ale rána, které jsem se obávala, nepřišla. Místo toho se majiteli krámků rozvázal jazyk.

Když jsem se druhý den ráno probudila, skláněl se nade mnou jakýsi pán a na boku jsem cítila jeho nohu.

Vyskočila jsem. Pán si mě prohlížel přes brýle, ruce složené za zády. Měl na sobě šedý changshan, jaký nosí literáti, s broskvoňovými květy vyšitými na rukávech. Pomyslela jsem si, že vypadá jako můj otec.

Pročpak mi spíš na schodech?

Jeho hlas nezněl znechuceně ani našťavaně, spíš zvědavě.

Omlouvám se, pane, zamumlala jsem a pakovala jsem se pryč. Prosím, nevolejte strážné.

Počkej, řekl a natáhl ke mně ruku. Měla na sobě černé skvrny. Neodpověděl jsi mi.

Řekla jsem mu, že jsem Feng a že potřebuju práci. Ta lež mi už splývala ze rtů lehce a hladce, jako by to byla pravda. Přišel jsem se k vám do školy zeptat, jestli byste mě nevzal do učení.

Ale já žádného učedníka nehledám, oznámil mi. Proč sis myslel, že ano?

Ta žena, co dělá domácí nudle, vyhrkla jsem, ta mi řekla, že by se vám učedník hodil.

Aha. Zajímalo by mě, proč si to myslí. Nu, Fengu, jenž potřebuješ práci, je mi líto, že tě musím zklamat. Já nikoho nenajímám.

Sklonila jsem smutně hlavu a pohled mi padnul na mé nohavice. Byly celé zaprášené od schodů, na kterých jsem spala. Dostala jsem nápad.

Počkejte, vyhrkla jsem. Jestli nehledáte učedníka, možná by se vám hodil někdo, kdo vám bude školu udržovat čistou. Přišel jsem, protože jsem v nudlárně viděl tu nádheru, co čiší z vašeho umění. Nikdy jsem neviděl nic napsaného tak, jak to umíte vy. Místo, kde se rodí taková krása, by podle toho mělo taky vypadat.

Ještě nikdy jsem s dospělým nemluvila tak kurážně. Skousla jsem ret a čekala, že za své chytráctví slíznu zaslouženou odplatu.

Jeho ruce se ale nehýbaly. Zato jeho pohled sklouzl dolů k mým kalhotám a pak na schody. A proč myslíš, že jsi na takovou práci ten správný hoch?

Pomyslela jsem na mámu a na babičku. Mám šikovné ruce, odpověděla jsem.

Tak mi je ukaž, vybědl mě.

Váhavě jsem je k němu vztáhla; byly to dívčí ruce s drobnými klouby a měkkými bříšky, mozoly ze zahrádky byly dávno ty tam. Ty ruce nezažily jediný den tvrdé dřiny. Onen pán se k nim sklonil a otočil je, prohlížel si mé dlaně, stiskem prozkoumal polštářky pod palci. Díval se na ně snad celou věčnost, až jsem si začínala říkat, jestli neusnul. Když se ale znovu napřímil, byl zcela vzhůru a tvářil se spokojeně.

Nelhal jsi, pravil. Tak ty bys chtěl práci, Fengu, jenž máš šikovné ruce?

Vycházející slunce postříkalo jeho šedivé vlasy okrem. Zadívala jsem se mu do brýlí, nezeptala jsem se, co z mých rukou vyčetl, zato jsem řekla ano.

Tak vstávej, přikázal mi. Poslechla jsem s vědomím, že poprvé v životě stojím pevně na svých nohou. Tvé jméno znamená vítr, řekl. Očekávám, že se budeš pohybovat s rychlostí větru – žádná lenost, žádná nejistota. Jestli chceš pracovat pro mě, budeš pracovat naplno a doopravdy.

Říkalo se mu mistr Wang a červený dům se střechou arašídové barvy byla jeho škola.

Společně jsme vešli dovnitř. Zastíněnými okny pronikalo do učebny světlo a zanechávalo na prkenné podlaze bílé proužky. Místnost byla rozdělena na dvanáct stanovišť, na každém štětec, nádoba, o níž jsem hádala, že je na tuš, dlouhé archy tenkého rýžového papíru a další věci, které jsem nepoznávala. Na stěnách visely svitky s černými znaky, nápisy padaly od stropu k zemi. Bohatýrské, propracované znaky

tančily ve víru, jako by je tam vytvarovaly a uspořádaly síly mocnější než ony samy.

Soukromé pokoje mistra Wanga se nacházely naproti, vstup kryla zástěna. Přešli jsme kolem bez zastavení. Poslední místnost byla malá, plná zásob, nepoužitých nádobek na tuš a štosů rýžového papíru. Tady budu spát.

Výuka začíná ve chvíli, kdy slunce vystoupá na oblohu, a končí s prvním náznakem soumraku, poučil mě mistr, zatímco se v komoře rozhlížel po koštěti. Tvým úkolem bude každý den před vyučováním a po něm zamést schody a dvůr. Co budeš dělat se zbytkem svého času je jen na tobě, ale pamatuj, ať půjdeš kamkoli, tvé chování a činy budou dělat vizitku nejen tobě, ale i mé škole.

Podal mi koště, které našel. Násada byla tlustá, stěží jsem ji dokázala obemknout prsty. Snažila jsem se, aby to mistr neviděl, a s tou prací si to nakonec nerozmyslel. On už se ke mně však obrátil zády a vedl mě dozadu do domu, kde se nacházel dvůr vyložený kamenem. Každá dlaždice měla ve svém středu vyleptaný znak. Uprostřed nádvoří stála fontánka, na níž se okolo čtyř nádob ovíjeli dva draci. Kolem fontány se rozkládala malá zahrada. Toužebně jsem pomyslela na babičku, ale okamžitě jsem tu vzpomínku zaplašila. Teď jsem se musela soustředit.

Jediný kámen nenecháš nedotčený, říkal právě mistr Wang. Jak sis bystře všiml a trefně pojmenoval, škola kaligrafie musí zářit krásou, kterou vytváří uvnitř, také navenek.

Mlčky jsem přikývla. Nenapadlo mě zeptat se, proč ji tedy nechával tak špinavou ani proč je střecha arašídové barvy tak povislá. Mluvil s rozhodností posledního slova a to mi stačilo.

V té chvíli bylo již slunce vysoko na obloze a zaplavovalo dvůr jassem. Výuka každou chvíli začne, Fengu, řekl. Nemáš někde něco na práci, ty, který máš šikovné ruce?

Poklonila jsem se, protože jsem měla pocit, že se to tak sluší, a vydala se ke schodům, koště jsem svírala oběma rukama. Slunce nad hlavou mě provázelo celou cestu. Začínal